

Tờ Sự Kiện về Động Kinh (Epilepsy Fact Sheet)

Động kinh là một tình trạng y khoa thông thường. Theo ước tính thì cứ 12 người lại có 1 người sẽ bị một lần động kinh trong đời họ, và khoảng 1 người trong 100 người tại Canada bị động kinh. Bất cứ người nào cũng đều có thể bị động kinh, tuy tình trạng này thường xảy ra ở trẻ em và người cao niên nhiều hơn. Động kinh vẫn còn bị hiểu lầm. Tình trạng hiểu lầm này gây thêm khó khăn cho nhiều người bị chứng động kinh, và gia đình cũng như bạn bè của họ. Quý vị có thể giúp bằng cách tìm hiểu các sự kiện về động kinh.

Động kinh là gì?

Động kinh là một chứng rối loạn thần kinh thường gây ra những lần giật kinh. Đôi khi động kinh được gọi là chứng rối loạn giật kinh.

Giật kinh là gì?

Giật kinh là một lần bộc phát hoạt động bất thường của dòng điện xuất phát từ trong não bộ. Có nhiều loại giạt kinh khác nhau. Loại giạt kinh mà một người nào đó bị sẽ tùy thuộc vào phần nào của não bộ bị dòng điện rối loạn gây ra giạt kinh và gây rối loạn bao nhiêu phần não bộ. Giạt kinh được chia thành hai loại chính: giạt kinh tổng quát (lặng người, mất sức trương, cứng cơ rồi co giật, co giật liên tục) hoặc giạt kinh một phần (đơn giản và phức tạp). Người bị động kinh có thể bị nhiều hơn một loại giạt kinh.

Giật kinh trông như thế nào?

Nói chung thì giạt kinh làm thay đổi cử động, cảm giác, hành vi và/hoặc nhận thức. Giạt kinh có thể có nhiều dạng khác nhau, gồm cả nhìn chăm chăm vào một chỗ, cử động không kiểm soát được, nhận thức bị thay đổi, cảm giác kỳ lạ, hoặc co giật bắp thịt.

Có triệu chứng nào báo trước sẽ bị giạt kinh hay không ?

Một số người trải qua một cảm giác phớt thoảng qua rồi mới bị giạt kinh. Cảm giác phớt thoảng qua này có thể cũng là kinh nghiệm báo trước cho người đó là sắp sửa bắt đầu bị giạt kinh nặng hơn. Cảm giác này là lúc bắt đầu giạt kinh một phần đơn giản trước khi lan qua những chỗ khác trong não bộ. Các thí dụ về cảm giác này gồm cả cảm giác sợ hãi hoặc bệnh hoặc có mùi hoặc vị kỳ lạ.

Quý vị nên làm gì nếu có người bị giạt kinh?

Hãy bình tĩnh và bảo vệ người đó để họ không bị thương. Nếu có người đang bị giạt kinh co quắp bắp thịt (cứng cơ rồi co giật hoặc mất sức trương), hãy kê vật mềm dưới đầu họ, cởi lỏng bất cứ vật gì quấn quanh cổ, dọn dẹp các vật dụng ra chỗ khác, và nhẹ nhàng lật người đó nằm nghiêng. Không bao giờ kèm chế tay chân bất cứ ai khi họ đang bị giạt kinh. Nếu có người đang bị giạt kinh loại nhìn chăm chăm một chỗ và/hoặc có các cử động không chủ ý (một phần phức tạp), hãy ở cạnh người đó, dọn dẹp các vật dụng ra chỗ khác, và hướng dẫn họ tránh nguy hiểm. Sau đó nói chuyện nhẹ nhàng để vỗ về và trấn an người đó.

Người đang bị giạt kinh có thể nuốt lưỡi họ hay không?

Không. Không thể làm như thế được. Không bao giờ nên bỏ bất cứ thứ gì vào miệng một người khi họ đang bị giạt kinh.

Nguyên nhân nào gây ra chứng động kinh?

Trong khoảng 70% trường hợp thì không tìm được nguyên nhân. Trong số còn lại thì có thể là bất cứ yếu tố nào trong một số yếu tố có thể làm thay đổi cách não bộ hoạt động. Thí dụ, thương tích ở đầu hoặc thiếu dưỡng khí trong khi sinh có thể làm hư hại hệ thống điện mong manh trong não bộ. Các nguyên nhân khác có thể gồm đột quy, các vấn đề về phát triển não bộ trước khi sinh, bướu não, các tình trạng về di truyền (chẳng hạn như bướu xơ cứng như rễ trong não), và các chứng nhiễm trùng như viêm màng não hoặc viêm não.

Động kinh có phải là bệnh di truyền hay không?

Một số loại động kinh có liên quan đến các yếu tố di truyền. Tuy nhiên, đa số những người bị động kinh thường không có ai trong gia đình bị chứng này.

Có các loại thử nghiệm nào để đánh giá người có thể bị động kinh?

Phương tiện chính để chẩn đoán động kinh là theo dõi kỹ lưỡng quá trình y tế với càng nhiều chi tiết càng tốt về những lần giật kinh trông như thế nào và chuyện gì xảy ra ngay trước khi bị giật kinh. Một phương tiện chính thứ nhì là não điện đồ (EEG). Đây là cách ghi lại các làn sóng não bộ qua những sợi dây điện nhỏ xíu (điện cực) đặt trên đầu. Các làn sóng não bộ này cho thấy những khuôn mẫu đặc biệt có thể giúp bác sĩ nhận định chứng động kinh. Khi EEG không cho thấy được nguyên nhân động kinh thì có thể rọi CT hoặc MRI cho một số bệnh nhân để tìm bướu, sẹo, hoặc các tình trạng thể chất nào khác có thể gây ra động kinh.

Điều trị động kinh như thế nào?

Mục tiêu điều trị động kinh là ngừa giật kinh. Những cách điều trị gồm thuốc chống động kinh, giải phẫu, kích thích thần kinh sọ não thứ mười và cách ăn uống tạo ra ketone cho trẻ em. Trong những cách điều trị này, cách thông thường nhất là sử dụng thường lệ thuốc chống giật kinh, và là cách điều trị được thử trước hết. Các loại thuốc khác nhau kiểm soát các loại giật kinh khác nhau. Một loại thuốc nào đó giúp được cho người này lại có thể không có hiệu quả cho người kia.

Có cách chữa lành động kinh hay không?

Không có cách nào được biết có thể chữa lành chứng động kinh. Tuy nhiên, khoảng 70% số người bị động kinh đều dùng thuốc để kiểm soát những cơn giật kinh của mình. Trong một số trường hợp, giải phẫu có thể giảm bớt hoặc loại bỏ được những cơn giật kinh. Tùy theo loại động kinh, một số người sẽ tự nhiên hết bị động kinh khi lớn lên.

Người bị động kinh có làm việc được không?

Có. Đa số những người bị động kinh đều có thể làm việc và có nghề nghiệp thích đáng. Một số có thể vẫn còn bị những cơn giật kinh nhưng có thể là nhân viên hữu dụng khi được xếp vào đúng việc hoặc khi được cung cấp các phương tiện trợ giúp. Nên cứu xét riêng khả năng từng người.

Người bị động kinh có thể lái xe hay không?

Nếu không kiểm soát được những cơn giật kinh của người nào đó thì phải cấm người đó lái xe. Tại BC, Sở Lộ Vận (Motor Vehicle Branch) thường sẽ cho phép lái xe nếu bác sĩ của người bị động kinh chứng nhận là họ đã không bị những cơn giật kinh từ sáu tháng qua và họ dùng thuốc đều đặn.

Người bị động kinh có thể tham gia các sinh hoạt thể thao hoặc giải trí nào khác hay không?

Đa số các sinh hoạt thể thao và giải trí đều an toàn cho người bị động kinh. Tuy nhiên, vấn đề còn tùy theo mức độ kiểm soát giật kinh, loại sinh hoạt, và bác sĩ đề nghị gì.

Động kinh có ảnh hưởng đến an sinh tinh thần hay không?

Người được chẩn đoán bị chứng động kinh có thể trải qua nhiều cảm xúc khác nhau như tức giận, bực dọc, và buồn chán. Lo ngại về tương lai và các phản ứng tiêu cực từ bạn bè hoặc gia đình có thể làm cho người bị động kinh cảm thấy yếu đuối và cô độc. Động kinh có thể gây ra các khó khăn cá nhân, nhưng không nhất thiết khiến không thể sống được một cuộc sống thỏa mãn và trọn vẹn.

Động kinh có ảnh hưởng đến trí thông minh hay không?

Người bị động kinh cũng có cùng phạm vi thông minh như mọi người khác. Một số bệnh làm giảm khả năng tâm thần cũng gây ra động kinh; nhưng chỉ riêng chứng động kinh thôi thì không làm giảm khả năng tâm thần. Chứng động kinh không ảnh hưởng đến khả năng tâm thần của Alfred Nobel, Julius Caesar, Charles Dicken, Alexander the Great, và nhiều người khác đang sống thành công và thỏa mãn dù bị động kinh.

Người bị động kinh có phải tránh những tia sáng lóe lên hay không?

Nếu người đó nhạy cảm với ánh sáng thì các tia sáng lóe lên ở tốc độ và độ sáng nào đó có thể gây ra cơn giật kinh. Người nhạy cảm với ánh sáng có những đường sóng bất thường đặc biệt trong EEG của họ. Những yếu tố gây ra giật kinh thông thường hơn gồm thuốc chống giật kinh ở mức thấp, thiếu ngủ, căng thẳng hoặc lo âu, các thay đổi về kinh nguyệt/kích thích tố, bệnh hoặc sốt, phản ứng từ các loại thuốc mua tự do, uống rượu quá nhiều, hoặc các loại ma túy.

Tôi có thể giúp BC Epilepsy Society (Hội Động Kinh BC) như thế nào để đem lại khác biệt trong cuộc sống của người bị động kinh?

Bằng cách tình nguyện giúp thì giờ hoặc tài chánh cho các chương trình và dịch vụ của chúng tôi. Hãy liên lạc với chúng tôi để biết thêm chi tiết.

Phê chuẩn cho phổ biến vào năm 2009 (lh)

Quý vị có thể gia nhập BC Epilepsy Society để hưởng tất cả các quyền lợi về chương trình và dịch vụ.

#2500-900 West 8th Avenue, Vancouver, BC V5Z 1E5

Điện Thoại: (604) 875-6704 Fax: (604) 875-0617 info@bcepilepsy.com www.bcepilepsy.com